

Bij luisterspelletjes en muzikale vorming kan veel 'gerekend' worden. Het gaat dan om kortere momenten van geconcentreerd zijn, waarin spelen met hoeveelheden centraal staat ter afwisseling van actiemomenten.

De kinderen zitten in een halve cirkel met een flinke hoeveelheid uitgeknipte plaatjes van doeblad R21 voor zich op de vloer. Ook ligt een groot stuk karton klaar dat als vloertabel wordt gebruikt. Een paar meter achter de halve cirkel zitten zes kinderen (de geluidmakers) met de rug naar de halve cirkel gekeerd. Elke geluidmaker heeft een kaartje op zijn rug. Op het kaartje staan de cijfers 1 tot en met 6 of de stippen van de dobbelsteen. Voor de geluidmakers liggen instrumenten of attributen die overeenkomen met de plaatjes van het doeblad. Op het doeblad staan twaalf afbeeldingen, maar u kunt natuurlijk ook met minder instrumenten en plaatjes werken.

Het spel verloopt als volgt:

De kinderen in de halve cirkel werpen om beurten de dobbelsteen en tikken de geluidmaker aan met hetzelfde nummer (of aantal stippen) als het aantal geworpen ogen. Daarna gaan ze snel weer zitten. Iedereen luistert heel goed naar het geluid dat de aangetikte geluidmaker voortbrengt.

De kinderen in de halve cirkel zoeken (met de ogen) het plaatje dat bij het geluid past. Zodra ze het zien, mogen ze de vinger opsteken of ernaar wijzen.

U wijst een kind aan dat het plaatje op de vloertabel mag leggen.

Na afloop van het spel kan iedereen zien, welk instrument (of attribuut) het meest, het minst of evenveel keren als een ander instrument voorkwam.

Als aansluitende activiteit zingt u het liedje 'Spreekende instrumenten', terwijl u begeleidt met het instrument waarover u zingt.

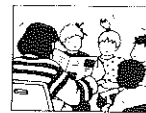
SPREKENDE INSTRUMENTEN

1. De in-stru-men-ten	zwij-gen stil, maar spre-ken als ik wil.
2. Ik foon, ik foon zegt de xy-lo-foon, zo klinkt mijn hou-ten toon.	
3. Ik rom, ik rom zegt de klei-ne trom, dat klinkt toch niet zo dom.	
4. Ik tok, ik tok zegt de trom-mel-blok, al op mijn hou-ten rok.	
5. Ik fluit, ik fluit zegt de to-ver-fluit, mijn lied-je is nu uit.	
6. Ik dans, ik dans zegt de bel-len-krans, een pol-ka in het Frans.	
7. Ik zing, ik zing zegt het zil-vren-ding, tri-an-gel ting, ting, ting.	
8. Mijn taal, mijn taal zegt het rond cym-baal, die klinkt door heel de zaal.	
9. 't Is fijn, 't is fijn zegt de tam-boe-rij, ik wil bij jul-lie zijn.	
10. 't Is wel, 't is wel zegt het klok-ken-spel, dat klinkt zo-als een bel.	
11. Nu spre-ken ze van daag niet meer, maar doen het mor-gen weer.	

Uit: Stan van Vaerenbergh, *Pim Pam Peus, tik eens op je neus* (De Garve, Brugge).

Situatie

Kring

Bedoeling

Voorwerpen sorteren en groeperen op grond van een kwaliteit (6.2).

Aantal vaststellen (hoeveelheid, resultaatief tellen) (8.4).

Doeblad R21

Vijf keer kopiëren.

Materiaal

Kaartjes met de cijfers 1 tot en met 6 en/of de stippen van een dobbelsteen voor de geluidmakers.

Koordjes of spelden om de cijferkaartjes vast te maken.

Dobbelsteen.

Stuk karton van ongeveer 100 x 100 cm als vloertabel.

Organisatie

Van tevoren wijst u de kinderen erop heel stil te zijn, goed te luisteren en te doen wat is afgesproken.

Zorg dat u de plaatjes van het doeblad van tevoren zodanig heeft besproken dat de kinderen ze kunnen benoemen. De plaatjes moeten ook van tevoren uitgeknipt worden.

Leerlijn

■ □ Groep 1.

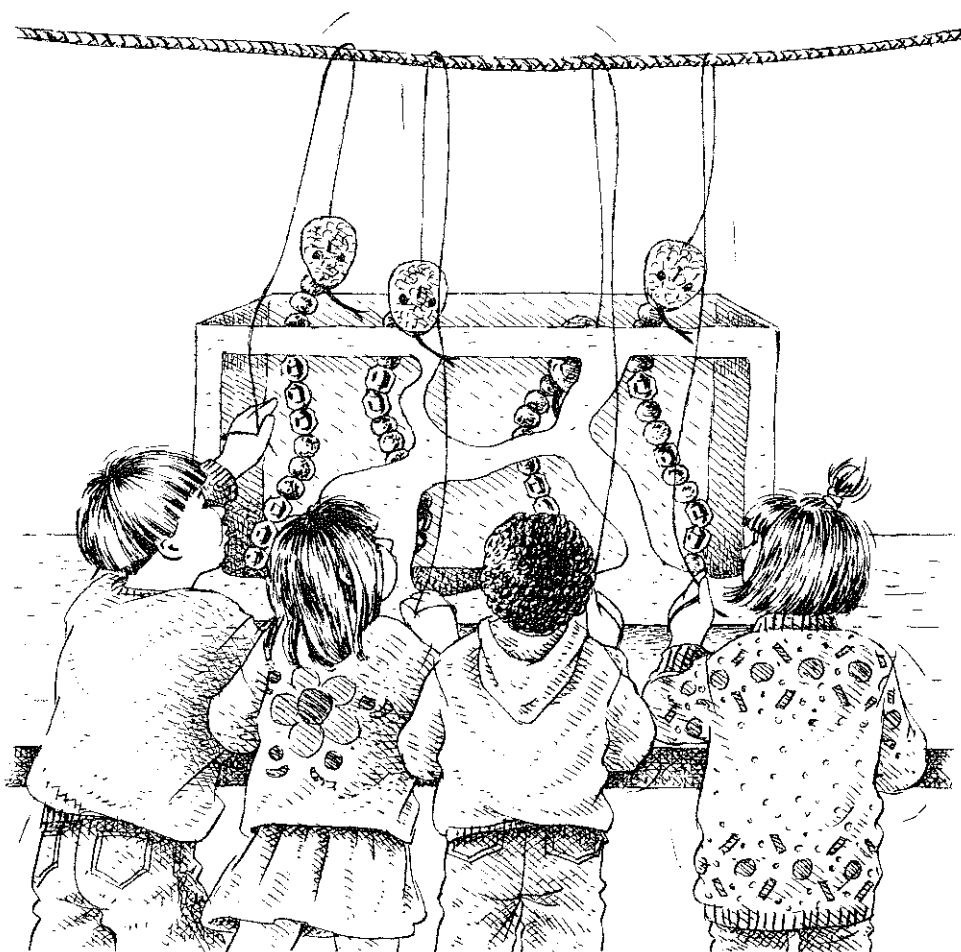
■ □ Groep 2.

Groep 1 kan in de kring meedoen met het luisteren naar geluiden en opzoeken van het juiste plaatje.

Observatie/evaluatie

Hoe zelfstandig verloopt het spel?

Zijn er kinderen die uit zichzelf de bedoeling van de vloertabel in de gaten krijgen?

Kralen rijgen en tegelijk ontdekken dat er een heuse slang onder je handen begint te groeien is best spannend! Dat kan wanneer eerst de slangekop (zie doeblad R22) aan het koord wordt geregen. Wanneer u van tevoren zorgt dat een groepje kinderen voldoende kralen heeft (vier verschillende kleuren en twee verschillende vormen), dan kunnen ze aan de hand van een rijgtabel (doeblad R22) zelfstandig een patroon leren maken. Aan kinderen die, ondanks uitleg, zo'n rijgtabel nog moeilijk vinden, geeft u een rijgpatroonkaartje waarop ze de rijgvolgorde eenvoudig kunnen aflezen. U kunt ook naar eigen ontwerp rijgtabellen en rijgpatroonkaarten (laten) maken.

Laat de kinderen de kleuren op de patroonkaartjes en in de rijgtabellen inkleuren, voordat ze aan de slag gaan.

Wanneer een groepje vier of zes flinke slangen klaar heeft, kan de 'slangendans' worden opgevoerd. Aan elke slang zit een dun nylon koord (vliegerkoord) dat over een, op twee meter hoogte gespannen touw wordt getrokken. De slangen worden in een doos (of mand) gedaan. Met behulp van het koord komen ze op het geluid van een blokfluit (of eigen stemmen) omhoog (hoge tonen) en omlaag (lage tonen). Wanneer de kinderen wat speelse openingen in de doos knippen, is het bewegingseffect nog groter. Regelmatig stopt de 'melodie'. De slangen blijven stilhangen, zodat de kinderen ze met elkaar kunnen vergelijken.

Welke hebben hetzelfde patroon?

Hoe zie je dat?

Kun je dat uitleggen?

Daarna mogen andere slangenbezweerders optreden en herhaalt de slangendans zich.

Situatie

Werkles

Kring

Bedoeling

Eigenschappen van voorwerpen ontdekken en vergelijken (kleur, vorm, reeks) (6.1).

Groeperen tot groep of serie op grond van kwaliteit (7.1).

Groeperen tot groep of serie op grond van kwantiteit en volgorde (7.2).

Aantal vaststellen (hoeveelheid, resultaatief tellen) (8.4).

Organisatie

Het maken van de slangen vindt in een kleine groep (vier tot zes kleuters) plaats.

Het opvoeren van de slangendans is een gebeuren voor de hele groep.

Doeblad R22

Materiaal

Kralen in drie kleuren en twee vormen; rijgkoord.

Stevig touw.

Blokfluit; mand of doos.

Leerlijn

■ ☐ Groep 1.

■ ☐ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Welke kinderen hebben opvallend veel moeite met het voortzetten van een patroon? Zijn er aanwijzingen waardoor dat komt? (Vorm- of kleurwaarneming, telfunctie, patroonherkenning.)

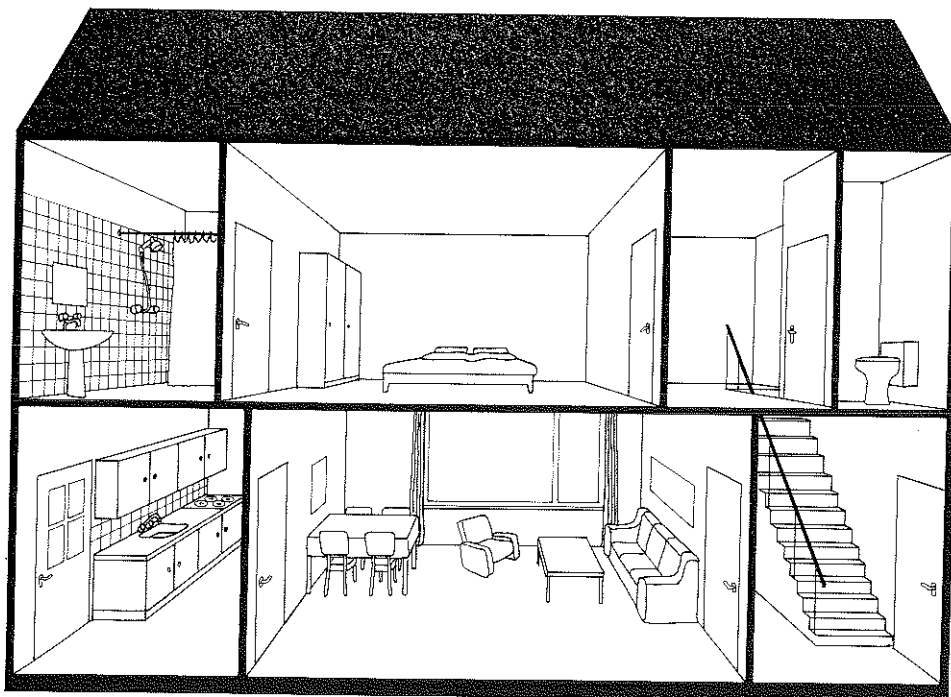
Geluiden herkennen we vaak, omdat we een voorstelling hebben van waar het geluid zich voordoet (plaats) en wat dat geluid veroorzaakt (bron). Hoort een kind het geluid van een föhn, dan zegt het bijvoorbeeld: 'Dat is een föhn; mama heeft er een op de slaapkamer.' Kinderen hebben een sterk ontwikkeld 'situatiegeheugen'.

Met een groep oudste kleuters gaat u na welke geluiden er zoal in huis voorkomen. U laat een tiental geluiden horen die op cassette zijn opgenomen: handen wassen, stofzuiger, fluitketel, scheerapparaat, typemachine, telefoongerinkel, wasmachine, föhn, douche, trap op- en aflopen. Met de kinderen heeft u eerst doblad R24 goed bekeken. De kinderen hebben onder woorden gebracht waar de verschillende kamers zich bevinden (*onder, boven, midden boven, rechtsonder*). U laat nu een geluid horen. De kinderen luisteren goed. Na elk geluid laat u een paar van hen vertellen wat ze horen. Hieronder volgen ter illustratie een aantal mogelijke reacties.

Bij het geluid van een stofzuiger: die staat in de badkamer; bij ons naast de wastafel; het is de stofzuiger; die gebruik je in de woonkamer en de slaapkamer; ook in de keuken en de badkamer; overal moet het toch schoon zijn; het lijkt op onze wasmachine, enzovoort.

Bij het geluid van de trap op- en aflopen: dat is stampen met de voeten, zo (doet het voor); timmeren met een hamer om een schilderij op te hangen; de trap oplopen of naar beneden gaan; ik ben twee keer van de trap gevallen; de trap is heel hoog; boven is er ook een, enzovoort.

Als de kinderen de serie een keer goed hebben beluisterd, deelt u de uitgeknipte kaartjes van doblad R23 uit. De kinderen luisteren naar elk geluid en geven door middel van kiezen (doblad R23) en leggen (doblad R24) aan welk geluid het is en waar het zich bevindt.

Situatie

Kring

Hoekenwerk

Bedoeling

Ontdekken van en omgaan met relaties tussen zichzelf en elementen in de ruimte (lokalisering van geluiden) (2.2). Hanteren van ruimtelijke begrippen (uitvoeren van opdrachten en benoemen: *boven, beneden, naast, tussen*) (2.2.1).

Doelbladen R23 en R24**Materiaal**

Cassettebandje met tien geluiden (zie 'Activiteit'); cassette-recorder.

Organisatie

Bij de opdracht 'kaartjes leggen' zorgt u van tevoren dat u voldoende kaartjes (vier of vijf) per kind gekopieerd en uitgeknipt heeft. Zo is zelfstandig werken mogelijk.

Leerlijn

- ☐ Groep 1.
- ☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Noteer opvallende reacties van kleuters.

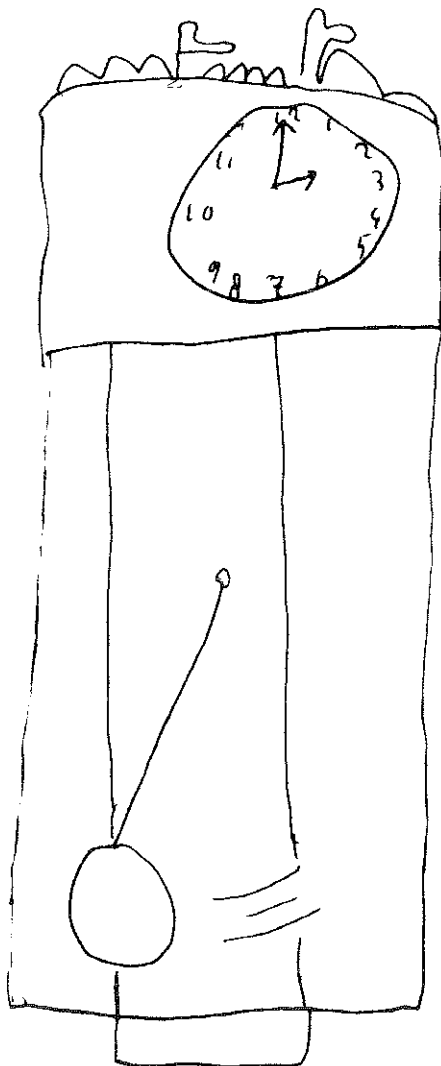
Valt het u op dat het onthouden van voorwerpen situationeel gebonden is?

Een grote klok staat voor de kring op de grond. Alle kinderen zullen u kunnen vertellen dat je op een klok kunt zien hoe laat het is. U pakt de dobbelsteen. Bij wijze van introductie gooit u een keer. U telt het aantal ogen. Daarna slaat u evenveel keer als de dobbelsteen aangeeft, met een zachte paukenstok op een bekken. U zet de kleine wijzer van de klok op het betreffende cijfer. Daarna mag een van de kinderen met de dobbelsteen gooien, op een bekken slaan en de wijzer van de klok verzetten.

Vervolgens verandert u de activiteit. De klok staat bijvoorbeeld op drie uur. Het kind gooit twee: het is twee uur later. Dan wordt de wijzer van de klok twee stukjes opgeschoven: van drie naar vijf, van vier naar zes. U telt duidelijk : een, twee... en vraagt waar de wijzer van de klok nu op staat. Op de vijf! Nu is het al vijf uur. Het kind mag nu vijfmaal op het bekken slaan. Een ander kind gooit. De wijzer van de klok wordt weer doorgeschoven. Tel hardop mee en laat daarna het kind op het bekken slaan. Hoe laat is het nu? Als de twaalf gepasseerd wordt, vertelt u dat de klok weer opnieuw begint te tellen bij één. Zo gaat de tijd maar door en door...

Variatie

Laat eens met twee dobbelstenen gooien, maar zet de klok dan van tevoren iedere keer terug op twaalf uur. De kinderen in de kring moeten het aantal gegooide ogen tellen, het aantal slagen controleren en zeggen hoe laat het is.

Situatie

Kring

Bedoeling

Verwoorden en meten van tijdsduur (3.3).

Ontdekken van en omgaan met manieren van tijdmeting (3.3.2).

Terugtellen, doortellen en serieel tellen (8.3).

Aantal vaststellen (hoeveelheid, resultatief tellen) (8.4).

Herkennen en benoemen van cijfersymbolen (8.5.1).

Materiaal

Grote klok op karton, zodat hij voor de klas kan staan. De grote wijzer vast op de twaalf. De kleine wijzer kan draaien (splitpen). De klok heeft cijfers en stippen. Leen eventueel de klok uit groep 3.

Een dobbelsteen (of twee!); bekken en paukenstok.

Leerlijn

☐ Groep 1.

☒ Groep 2.

Observatie/evaluatie

Kunnen de kinderen in gedachten meetellen?

En ook hardop?

Is er nog houvast nodig

(bijvoorbeeld gebruik van de vingers)?